

T A J N E
Egz. pojed.

202
213

ANALIZA PRZEDSIĘWZIĘĆ DOWÓDZTWA NATO W SFERZE PODNOSZENIA
MOŻLIWOŚCI BOJOWYCH SIŁ ZBROJNYCH, UZBROJENIA WOJSK WE
WSPÓŁCZESNE I PERSPEKTYWICZNE WZORCE UZBROJENIA. OCENA
WPŁYWU NOWYCH RODZAJÓW BRONI NA PODNOSZENIE MOŻLIWOŚCI
BOJOWYCH RODZAJÓW SIŁ ZBROJNYCH
/WIELKIEJ BRYTANII, NORWEGII, DANII I HOLANDII/

Referat zastępcy szefa Zarządu II Sztabu Generalnego WP
ds. Informacyjnych, płk. mgr. inż. Bernarda Woźnieckiego
na Konferencji Szefów Zarządów Wywiadowczych Sztabów
Generalnych /Głównego/ armii państw-członków Układu
Warszawskiego

B E R L I N
październik 1980

W swoim wystąpieniu chciałbym przedstawić syntetyczną analizę ważniejszych przedsięwzięć dowództwa Paktu Północnoatlantyckiego, podejmowanych w sferze podnoszenia możliwości bojowych sił zbrojnych planowanych do użycia na północnej flance.

Całokształt działalności dowództwa NATO ukierunkowanej na zwiększenie potencjału bojowego sił zbrojnych paktu obejmuje wszystkie państwa członkowskie. Zainteresowanie najwyższych organów NATO północną flanką jako wyodrębnionym obszarem formalnie wynika z głoszonej na Zachodzie rzekomej potrzeby militarnego wzmocnienia tego regionu, co przy ograniczonych możliwościach państw leżących w jego obrębie nie może być rozwiązane wyłącznie ich siłami. Faktycznie zaś, wzmocnienie północnej flanki jest narzędziem służącym wytwarzaniu atmosfery zagrożenia w Europie, która jednocześnie - na zasadzie sprzężenia zwrotnego - pośrednio ma stymulować zwiększenie możliwości bojowych sił zbrojnych państw członkowskich.

Sytuacja ekonomiczno-demograficzna państw północnej flanki bardziej sprzyja jakościowej niż ilościowej rozbudowie ich sił zbrojnych.

Plany kierowniczych organów NATO dotyczące zwiększania potencjału bojowego sił zbrojnych północnej flanki - w stosunku do Danii i Norwegii - zakładają systematyczną optymalizację wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na obronę, a w stosunku

204
215

do państw wydzielających siły wzmocnienia - zakładają zwiększenie kontyngentów wojsk przeznaczonych do tego celu w wypadku wojny lub wzrostu zagrożenia.

Głównymi czynnikami wyznaczającymi charakter i rozmach przedsięwzięć podejmowanych przez kierownictwo paktu na północy są: strategiczne znaczenie tego obszaru oraz występujące tam warunki geograficzne.

Strategiczna rola północnego skrzydła, polegająca m.in. na osłonie operacji prowadzonych na ŚE TDW i zabezpieczeniu przerzutu sił i środków walki z terytoriów zamorskich, sprawia, że siły zbrojne przygotowywane do działań na północy oparte są w dużej mierze na jednostkach mobilizowanych w Norwegii i Danii oraz wzmocnieniach przerzucanych głównie ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Wielkiej Brytanii i Holandii.

Siły lądowe NATO na północnoeuropejskim TDW liczące w okresie pokoju 10 brygad mogą być rozwinięte w trybie /10-dniowej/ mobilizacji do 27 brygad /9 zachodnioniemieckich, 6 duńskich i 12 norweskich/. Ogólny stan osobowy sił lądowych przewidzianych do zadań operacyjnych i obrony terytorium po przeprowadzeniu mobilizacji może wynosić około 350 tys. żołnierzy.

Siły powietrzne zorganizowane w 15 eskadr lotnictwa taktycznego, wyposażone obecnie w 250 samolotów, po rozwinięciu mobilizacyjnym mogą liczyć /łącznie z lotnictwem bazowym/ około 350 samolotów i śmigłowców.

Siły morskie stanowią główny komponent potencjału militarnego na północnej flance. W okresie pokoju bazuje tam około 270 okrętów bojowych i specjalnego przeznaczenia.

205
216

Po wprowadzeniu do linii okrętów znajdujących się w rezerwie i remontach będą liczyć około 360 okrętów.

Siły zbrojne, jakie Dania i Norwegia zamierzają wydzielić do działań na PłnE TDW, są oceniane przez dowództwo NATO jako zbyt słabe i nie wystarczające do wykonania przewidzianych zadań operacyjnych.

Biorąc pod uwagę, że możliwości zorganizowania przez te dwa państwa dodatkowych sił są bardzo ograniczone, dowództwo NATO zakłada konieczność wzmocnienia północnej flanki paktu siłami przerzucanymi do tego rejonu z innych kontynentów i teatrów działań wojennych.

Potwierdzeniem tych założeń są systematycznie przeprowadzane ćwiczenia z wojskami, połączone z przerzutami sił wzmocnienia z drugiej półkuli i Wielkiej Brytanii na PłnE TDW. Na uwagę zasługuje tutaj coraz szersze i metodycznie przygotowywane wykorzystanie cywilnych środków transportu /morskiego i lotniczego/ do przerzutu wojsk. Najświeższym potwierdzającym przykładem tego jest ćwiczenie brytyjskich sił zbrojnych "Crusader-80", w którym - obok wydzierżawionych duńskich oraz brytyjskich statków i promów - do przerzutu wojsk wykorzystano samoloty transportowe cywilnych linii komunikacyjnych i cywilne porty lotnicze.

Wielkość sił przewidzianych do wzmocnienia północnego skrzydła oraz sprawy związane z przygotowaniem warunków do ich użycia stanowią stały element dwustronnych i wielostronnych stosunków państw Europy Północnej z państwami interesującymi się tym rejonem oraz z władzami NATO. Rolę głównego inspiratora

w tej dziedzinie odgrywają Stany Zjednoczone, które wywierają naciski na wszystkie zainteresowane strony oraz inspirują władze NATO do działania. Wyrazem amerykańskiej polityki w tym zakresie były m.in. naciski H. Browna w czasie wizyty norweskiego ministra obrony w Stanach Zjednoczonych, aby Norwegia wyraziła zgodę na zorganizowanie na swym terytorium amerykańskich składów wojskowych.

Dania i Norwegia nie zezwalają /przynajmniej do tej pory/ na stacjonowanie na swych terytoriach wojsk innych państw NATO. Dostrzegając jednak ambicje państw spoza PłnE TDW do odgrywania współdecydującej roli w tym regionie, dążą do zwiększenia zaangażowania wojskowego tych państw. Dążenia te znalazły odzwierciedlenie m.in. podczas wizyty w Norwegii premiera Kanady. Omawiając problem zaangażowania wojsk kanadyjskich w północnej Europie premier Norwegii nalegał na zwiększenie przez Kanadę zapasów uzbrojenia oraz na korektę planów przerzutu oddziałów kanadyjskich. Według ocen norweskich, kanadyjskie zapasy uzbrojenia i sprzętu w Norwegii są niewystarczające do prowadzenia działań bojowych przez grupę brygadową przewidzianą do przerzutu z Kanady; również plan przerzutu stanu osobowego drogą powietrzną uważany jest za niespójny z zamiarem przetransportowania drogą morską ciężkiego uzbrojenia.

Mając na względzie dążenie do zwiększenia militarnego zaangażowania innych państw, Dania i Norwegia czynią ustępstwa w swojej polityce wojskowej - zgadzają się na przejmowanie funkcji logistycznego zabezpieczenia wojsk innych państw przewidzianych do działania na terytorium duńskim i norweskim.

Zabiegi władz NATO, a także uzgodnienia bilateralne głównych państw paktu, zapewniły możliwość wydatnego wzmocnienia

północnej flanki. W świetle już przyjętych zobowiązań, w okresach ostrych napięć politycznych i wojskowych na obszar PłnE TDW mają być przerzucone następujące siły:

- dziesięć brygad, głównie piechoty morskiej, których łączny stan osobowy wraz ze wzmocnieniem będzie wynosił około 100 000 żołnierzy. Stany Zjednoczone przygotowują do przerzutu 6 brygad, Wielka Brytania - 2, Kanada - 1 i dowództwo sił zbrojnych NATO - 1;

- piętnaście eskadr lotnictwa taktycznego wyposażonych w ponad 250 samolotów, w tym 72 nbj;

- około 40 okrętów bojowych z Atlantycznego TW i strefy kanału La Manche.

W rezultacie mobilizacji i przerzutu wojsk z innych kontynentów i teatrów działań wojennych, siły zbrojne na północy Europy zostaną zwielokrotnione. Dowództwo PłnE TDW może w okresie jednego miesiąca przygotować do działań zbrojnych na północnej flance zgrupowanie obejmujące 37 brygad, tj. około 12 ekwiwalentnych dywizji, około 30 eskadr lotnictwa, wyposażonych w ponad 500 samolotów oraz ponad 400 okrętów bojowych i specjalnego przeznaczenia.

Istotnym elementem potencjału militarnego zwiększającym efektywność bojową sił zbrojnych są obiekty i urządzenia systemu infrastruktury wojskowej.

Infrastruktura wojskowa tego obszaru charakteryzuje się swoistymi właściwościami wynikającymi z odmiennych warunków geograficzno-fizycznych w poszczególnych państwach, nierównomiernego rozmieszczenia ośrodków przemysłowo-administracyjnych oraz ze skupienia dużych aglomeracji miejskich na wybrzeżach, jak np. Oslo, Kopenhaga, Brema, Rotterdam, Hamburg. W miastach

tych i portach koncentruje się ponad 30 % potencjału ludzkiego i przemysłowo-ekonomicznego Danii, Holandii, północnej części RFN oraz Norwegii.

Na wybrzeżach państw PłnE TDW pozostały jeszcze z okresu minionych wojen silne systemy infrastruktury wojskowej, które po zmodernizowaniu i przystosowaniu do warunków współczesnego pola walki, w połączeniu z nowo wybudowanymi obiektami operacyjnego przygotowania terenu, stanowią potężny system obiektów wojskowych, znacznie ułatwiający siłom zbrojnym realizację zadań operacyjnych.

Ogółem na obszarze Danii i Norwegii znajduje się około 60 nadbrzeżnych czynnych umocnień fortyfikacyjnych /z zamontowanymi ok. 60 bateriami artylerii/ usytuowanych na dogodnych do lądowania odcinkach wybrzeża oraz na podejściach do baz morskich i portów. Uzupełnieniem tego systemu są brzegowe wyrzutnie torped /6 baterii/ i urządzenia do zdalnego stawiania i uzbrajania morskich zagród minowych /10 zestawów/.

Skuteczność ognia środków zamontowanych w umocnieniach fortyfikacyjnych zwiększa system wykrywania celów powietrznych i nawodnych oraz ciągle prowadzone na dalekich podejściach dozowanie morskie i powietrzne. Trzon systemu wykrywania stanowi 15 posterunków radiolokacyjnych rozmieszczonych wzdłuż wybrzeży w odstępach 60-100 km. Intensywność lotów i rejsów rozpoznawczych jest systematycznie zwiększana. I tak np. w ubiegłym roku Norwegia postanowiła zwiększyć intensywność rozpoznania powietrznego z 300 do 2 tys. godzin lotu samolotów rozpoznawczych w skali roku.

Sieć lotniskowa na tym obszarze najbardziej rozbudowana jest w Danii, gdzie na 1000 km² przypada 2,4 lotniska.

209
820

W systemie osłony rakietowo-przeciwlotniczej na terenie Danii, Norwegii i Szlezwika-Holsztynu rozmieszczonych jest ogółem 170 wyrzutni pocisków rakietowych, znajdujących się na zawczasu przygotowanych stanowiskach ogniowych.

Ponadto na obszarach północnej Europy występuje znaczna ilość innych obiektów militarnych, które w ogólnym systemie materiałowego zabezpieczenia działań bojowych odgrywają specyficzną i ważną rolę.

W około 300 magazynach zaopatrzeniowych /117 - duńskich, 23 - norweskich, 71 - holenderskich, w tym 5 broni jądrowej^x/, zmagazynowano zapasy materiałów wojennych wystarczające na prowadzenie działań bojowych w ciągu 45 dni.

W siedmiu stanowiskach dowodzenia okresu wojny mieszczą się wyższe sztaby, w tym Dowództwo Północnoeuropejskiego TDW w Kolsas /Norwegia/, Dowództwo Cieśnin Bałtyckich i Zachodniego Bałtyku w Karup /Dania/.

Około 300 zakładów przemysłu zbrojeniowego /180 brytyjskich, 60 holenderskich, 50 norweskich i ponad 10 duńskich/ produkuje broń strzelecką, różnego rodzaju technikę bojową i amunicję.

W ekonomice tych krajów i ich systemach militarnych ogromną rolę spełniają duże porty handlowe /ogółem ponad 100/ i 13 nowocześnie wyposażonych baz morskich /RFN - 5, Dania i Norwegia - po 3 i Holandia - 2/. Dobrze rozwinięte zakłady przemysłu okrętowego tych państw, obok głównej produkcji realizowanej na rzecz armatorów żeglugi handlowej i rybołówstwa, zajmują się

^xSteenwijk, Harde, Volkel, Zeist, Schaarsbergen.

210
221

także budowę okrętów podwodnych, niszczycieli, kutrów torpedowych, okrętów desantowych i innych jednostek dla sił morskich różnych państw świata. Spośród ponad 360 stoczní i zakładów przemysłu okrętowego istniejących w tym rejonie produkcją zbrojeniową zajmuje się 227, w tym 21 duńskich, 40 norweskich, 127 holenderskich i 39 zachodnioniemieckich.

Możliwości materiałowego zabezpieczenia sił zbrojnych NATO z zasobów miejscowych są w tym obszarze poważnie ograniczone z powodu m.in. braku odpowiednich surowców. Duże ilości niezbędnych środków materiałowych i techniki wojennej muszą więc być dostarczane z USA. W związku z tym, do przejmowania tych masowych ładunków zostały wytypowane, odpowiednio rozbudowane i przystosowane morskie i lotnicze bazy wyładunkowe na PłnE TDW - w Holandii, Belgii i Wielkiej Brytanii. Bazy te są systematycznie modernizowane i przygotowywane do zastosowania w okresie wojny systemu transportu kontenerowego.

Dowóz masy towarowej do portów holenderskich i belgijskich oraz do najważniejszych zachodnioniemieckich, duńskich i norweskich położonych nad Morzem Północnym nie jest skomplikowany. Morskie linie komunikacyjne są tu otwarte i nawigacyjnie dogodne.

Najważniejszymi bazami wyładowniczymi i portami w północnej części Europy są: w RFN - Hamburg, Wilhelmshaven, Brema, Lubecka; w Danii - Kopenhaga, Korsor, Fredericia; w Holandii - Rotterdam i Amsterdam, a w Belgii - Antwerpia i Gandawa. Na szczególną uwagę zasługuje holenderski port Rotterdam, zwany Europor-tem z rocznym przeładunkiem ok. 300 mln ton towarów.

Wyspiarski charakter Danii oraz niedostępny górski Norwegii wpływa na konieczność organizowania tam sprawnych połączeń komunikacyjnych, w tym promowych, przystosowanych do masowego przewozu pasażerów, pojazdów, a nawet całych pociągów kolejowych.

Dania posiada około 60 wewnętrznych połączeń promowych oraz 18 międzynarodowych. Jej flota promowa liczy około 100 statków, w tym 50 % o wyporności powyżej 1000 BRT. Jednorazowa zdolność przewozowa duńskich promów wynosi ok. 80 000 osób i prawie 8000 pojazdów. Ze względu na bogate doświadczenie w tej dziedzinie i posiadane możliwości, duńska flota promowa może odegrać dużą rolę w przerzutach wojsk i techniki bojowej, w obrębie PłnE TDW, zwłaszcza między Półwyspem Jutlandzkim a wyspami duńskimi i wybrzeżami Norwegii. Doświadczenia zaś z ostatnio przeprowadzonych we wrześniu br. brytyjskich ćwiczeń "Crusader-80" wskazują, że duńskie promy mogą znaleźć szerokie zastosowanie także w przerzutach sił wzmocnienia z wysp brytyjskich zarówno do portów Beneluksu i RFN, jak i do duńskich czy norweskich baz morskich.

Duńska i norweska sieć lądowych szlaków komunikacyjnych, w porównaniu z przeciętną w Europie Zachodniej, jest słabo rozwinięta. Jej układ posiada charakter gwiazdzisty, drogi i linie kolejowe biegną od głównych miast w głębi lądu do wybrzeży. Dla poprawienia warunków komunikacyjnych Dania buduje obecnie autostradę z Kopenhagi do kontynentalnej części Europy przez planowane połączenie mostowe ponad Wielkim Bełtem.

Sieć komunikacji lądowej tego obszaru jest bardzo wrażliwa na uszkodzenia, szczególnie przez zerwanie mostów ponad cieśni-

nami w Danii lub uszkodzenie licznych tuneli i wiaduktów w południowej Norwegii. Stosunkowo wrażliwy jest również system wodnej komunikacji śródlądowej na obszarze Szlezwika-Holsztynu i Holandii głównie z powodu możliwości zablokowania kanałów lub zatopienia terenów depresyjnych.

Dania i Norwegia, z silnie rozwiniętą linią brzegową oraz umocnieniami fortyfikacyjnymi i bazami morskimi, posiadają dogodne warunki do prowadzenia walki na wybrzeżach oraz do stosowania szerokiego manewru głównie siłami morskimi.

Charakterystyczne właściwości środowiska naturalnego występujące na północy, a zwłaszcza jego morsko-lądowy charakter, górzysty teren Norwegii z niskimi temperaturami i obfitymi opadami śniegu, wyspiarski charakter Danii oraz pocięty przeszkodami wodnymi Szlezwik-Holsztyn - czynią około 2/3 obszaru niedostępnym dla wojsk. Podnoszą tym samym znaczenie wszystkich elementów infrastruktury wojskowej, rzutują na strukturę organizacyjną wojsk, ich wyposażenie i przygotowanie do działań bojowych.

Mała pojemność operacyjna północnego skrzydła i ograniczone możliwości manewru przede wszystkim w czasie arktycznej zimy w górskim i pociętym fiordami terenie Norwegii nie sprzyjają działaniu większych związków oraz utrudniają przerzut sił i środków wsparcia i zaopatrzenia wojsk. Warunki terenowe Danii i Norwegii /duża liczba wysp w Danii i wysokogórski teren znacznej części obszaru Norwegii/ ograniczają możliwości współdziałania i zmuszają do zwiększania samodzielności wojsk. To też najwyższym szczeblem organizacyjnym sił lądowych państw północnego skrzydła - oprócz przeznaczonej do wykorzystania poza PłnE TDW jutlandzkiej dywizji zmechanizowanej - jest brygada, a najbar-

213
224

dziej powszechna jednostka bojowa ma wielkość batalionu lub kompanii oraz niestały skład organizacyjny dostosowany do sytuacji na polu walki.

Poza dostosowaniem struktury organizacyjnej wojsk do wymogów, jakim powinny odpowiadać jednostki przeznaczone do działania w warunkach Norwegii i Danii, wiele uwagi poświęcono odpowiedniemu doborowi uzbrojenia. Obok czołgów i wozów bojowych piechoty, stanowiących zasadnicze podstawowe uzbrojenie sił lądowych, ale których możliwości wykorzystania w warunkach skandynawskich są ograniczone, jednostki te zostały wyposażone w specjalnie dostosowane do warunków klimatycznych wozy bojowe i środki transportowe. Do surowych warunków klimatycznych zostało dostosowane nie tylko uzbrojenie i sprzęt techniczny /np. sanie motorowe, specjalne pojazdy gąsienicowe itp./, lecz także używane do nich paliwa i smary, wyposażenie osobiste i specjalne żołnierzy - od żywności i umundurowania po środki higieny osobistej.

Przygotowania wojsk przeznaczonych do działania na PłnE TDW nie ograniczają się do doboru uzbrojenia i właściwej organizacji wojsk.

Ważnym i stałym czynnikiem kształtującym planowanie operacyjne NATO i jednocześnie elementem składowym przygotowań wojennych jest systematyczne szkolenie bojowe związków taktycznych i oddziałów, prowadzone w formie ćwiczeń z wojskami i dowódczo-sztabowych w rejonach przewidywanego użycia ich w wypadku konfliktu. Rozmach ćwiczeń wzrasta z roku na rok; zwiększana jest liczebność angażowanych w nich sił, głównie amerykańskiej i brytyjskiej piechoty morskiej. W ćwiczeniach uczestniczą jednostki wojsk regularnych i rezerwy z takim wyliczeniem, by każdy żoł-

214
225

nierz przewidziany do działania na północnym skrzydle brał w nich udział nie rzadziej niż raz na trzy lata. Poza kompleksowymi wielonarodowymi ćwiczeniami, poszczególne państwa organizują ćwiczenia dla wydzielonych jednostek swoich sił zbrojnych, w czasie których głównie doskonaliły ich przygotowanie techniczne. Wielokrotne i systematyczne uczestniczenie tych samych związków taktycznych i oddziałów w ćwiczeniach przeprowadzanych na PłnE TDW oswaja ich dowództwa i sztaby ze specyfiką tego rejonu, a w świadomości stanów osobowych wyrabia wiarę w swoje siły i przekonanie o możliwości skutecznego działania.

Według poglądów polityczno-wojskowego kierownictwa NATO, wojska północnego skrzydła muszą charakteryzować się wysokim poziomem wyszkolenia bojowego oraz wyjątkowo dużą odpornością psychiczną na trudy działań w specyficznych warunkach tego obszaru. Ogromną rolę spełnia także indoktrynacja polityczna, jakiej żołnierze tych sił są systematycznie poddawani zarówno na co dzień, jak i w czasie ćwiczeń, kiedy jej intensywność jest największa.

Przedsięwzięcia kierownictwa NATO zmierzające do militarnego wzmocnienia północnego skrzydła mieszczą się w założeniach programowych paktu dotyczących całego europejskiego teatru działań wojennych.

Waszyngtoński program jakościowo-ilościowej rozbudowy sił zbrojnych zakłada w odniesieniu do północnej flanki między innymi:

- modyfikację stanowiska Danii i Norwegii w sprawie stacjonowania na ich terytorium wojsk NATO i magazynowania uzbrojenia;
- przyspieszenie procesu odnowienia techniki bojowej.

215
226

Zawarte dwu- i wielostronne porozumienia rządów Danii i Norwegii ze Stanami Zjednoczonymi, Wielką Brytanią, Kanadą i Holandią wskazują na stopniowe odchodzenie od dotychczasowej polityki bazowej, która jak dotąd nie dopuszczała możliwości stacjonowania na ich terytorium wojsk innych państw NATO i magazynowania dla nich uzbrojenia. W myśl modyfikowanej polityki bazowej, w Danii i Norwegii następuje rozbudowa i modernizacja technologiczna infrastruktury wojskowej w takim kierunku, aby mogły z niej w pełni korzystać uzbrojone w najnowocześniejszą technikę bojową wojska przeznaczone do wzmocnienia północnej flanki. Duży nacisk kładzie się na rozbudowę i dostosowanie naziemnych urządzeń baz lotniczych do wymogów, jakie stawiają przed nimi współczesne samoloty bojowe głównie Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. Podobnie ma się rzecz z modernizowaniem terminali w bazach morskich, sieci komunikacji lądowej oraz urządzeń łączności i radiotechnicznych przeznaczonych do użytku wojsk. Równolegle, w Danii i Norwegii trwa rozbudowa sieci magazynów przeznaczonych do składowania uzbrojenia i sprzętu ciężkiego dla sił wzmocnienia.

Proces doskonalenia techniki bojowej sił zbrojnych państw północnego skrzydła i sił wzmocnienia jest realizowany równolegle z wyposażaniem w nowe środki walki sił zbrojnych NATO na ŚE TDW. W odniesieniu do uzbrojenia i sprzętu przeznaczonego do wykorzystania na północnej flance, jednym z podstawowych kryteriów jest dostosowanie jego walorów techniczno-bojowych do wymogów klimatycznych i terenowych tego regionu. W okresie od waszyngtońskiego posiedzenia KPO NATO w 1978 r. do tej pory zrealizowano lub rozpoczęto następujące przedsięwzięcia:

W siłach lądowych:

- na miejsce przestarzałych czołgów "Centurion" i M-48 w pododdziałach czołgów Danii, Norwegii i Holandii są wprowadzane czołgi "Leopard", a w oddziałach brytyjskich - nowoczesne jeszcze dzisiaj czołgi "Chieftain" w połowie lat 80-tych mają być zastąpione nowymi czołgami "Challenger", charakteryzującymi się - oprócz doskonałych rozwiązań technicznych w dziedzinie elektroniki pokładowej i uzbrojenia - wielowarstwowym pancerzem typu "Chobham" o zwiększonej wytrzymałości na przebicie środkami przeciwpancernymi;

- w wojskach brytyjskich trwa ciągła modernizacja transporterów opancerzonych i wozów bojowych piechoty; obok niedawno wprowadzonych wozów bojowych z rodziny "Scorpion" już w połowie lat osiemdziesiątych do uzbrojenia ma wejść nowa generacja wozów piechoty typu MCV-80;

- Norwegia, Wielka Brytania i Holandia wprowadziły do uzbrojenia oddziałów piechoty przeznaczonych do użycia w północnej Norwegii nowe dwuczłonowe gąsienicowe pojazdy śniegowe BV-202. Charakteryzują się one zdolnością pokonywania głębokiego śniegu z obciążeniem do 1000 kg lub 10 żołnierzy i prędkością maksymalną do 40 km/h;

- Wielka Brytania w ramach modernizacji uzbrojenia artyleryjskiego wprowadziła do oddziałów artylerii szczególnie przydatne w trudnym terenie Norwegii 105 mm haubice lekkiego typu "Light Gun" oraz 155 mm haubice ciągnione Fh-70, a w drugiej połowie lat 80-tych planuje wprowadzić nową 155 mm haubicę samobieżną SP-70;

- do uzbrojenia pododdziałów brytyjskiej piechoty wprowadzono nowe moździerze 51 i 81 mm, charakteryzujące się większą o około 700 m donośnością, skutecznością rażenia oraz dostosowaniem do warunków klimatycznych północnego skrzydła;

- do duńskich i norweskich pododdziałów przeciwpancernych wprowadzono zmodernizowane pancerzownice Carl Gustav oraz przeciwpancerne pociski kierowane TOW, które są również instalowane na transporterach opancerzonych. Modernizowanie uzbrojenia przeciwpancernego brytyjskich sił wzmocnienia polega głównie na wprowadzaniu do lotnictwa sił lądowych śmigłowców Lynx z wyrzutniami pocisków TOW.

W siłach powietrznych:

- Danii, Norwegii, Holandii i Belgii rozpoczęto wprowadzanie do uzbrojenia samolotów myśliwsko-bombowych F-16A. W lotnictwie Stanów Zjednoczonych przewidzianym do wzmocnienia północnego skrzydła na miejsce F-4C "Phantom" mają być wprowadzane samoloty myśliwskie F-15A/C "Eagle", a szturmowce A-7D "Corsair" mają być zastąpione samolotami-niszczycielami czołgów A-10A "Thunderbolt". Brytyjskie lotnictwo wydzielone do wzmocnienia, na miejsce większości samolotów typu "Buccaneer", "Vulcan" i "Phantom", począwszy od bieżącego roku wprowadza wielozadaniowe samoloty "Tornado". Nowo wprowadzane do uzbrojenia samoloty charakteryzują się większym o około 150 km taktycznym promieniem działania na małych wysokościach, a przy zmiennych profilach lotu średnio o 300 km. Elektronika pokładowa tych samolotów zwiększa ich precyzyjność i skuteczność działania w trudnych warunkach meteorologicznych o każdej porze doby;

218
229

- spośród stacjonujących na terytorium Wielkiej Brytanii samolotów sił powietrznych Stanów Zjednoczonych na szczególną uwagę zasługują dwa skrzydła samolotów F-111, przeznaczone do wykonywania zadań również na północy z użyciem taktycznych bomb jądrowych.

W siłach morskich:

- sukcesywnie wprowadzane są do linii nowe okręty; w okrętach będących w służbie trwa modernizacja głównie uzbrojenia rakietowego, urządzeń kierowania ogniem i nawigacyjnych. W Norwegii po zmodernizowaniu dozorców typu Oslo, rozpoczęto modernizację okrętów podwodnych. W Danii zakończono wymianę dozorców typu Triton; do linii wprowadzane są nowe kutry rakietowo-torpedowe Willemoes. Modernizowane i nowo wprowadzane okręty są uzbrajane w rakiety przeciwlotnicze "Sea Sparrow" oraz trzeciej generacji rakiety kierowane klasy woda-woda "Harpoon" i "Penguin". Przedsięwzięcia te mają na celu zwiększenie siły uderzeniowej sił morskich Danii i Norwegii przy zachowaniu ich dotychczasowego stanu liczebnego.

Wykładnikiem zakresu przedsięwzięć podejmowanych na rzecz doskonalenia potencjału militarnego jest tempo wzrostu wydatków zbrojeniowych w państwach omawianego obszaru. W ostatnim pięcioleciu najwyższy procentowy wzrost nakładów finansowych na zbrojenia osiągnęły: Wielka Brytania - 34,8 % i Holandia - 22,9 %. W średnim tempie wzrastają wydatki w Danii - 13,6 % i Norwegii - 10,3 %. Bezpośrednie wydatki wojskowe wspomnianych państw w roku budżetowym 1979/1980, stanowiące zróżnicowaną część dochodu narodowego od 2,4 % w Danii do 4,9 % w Wielkiej Brytanii, szacowane są na ogólną sumę około 26 mld dolarów.

213
1150

Decyzje Rady NATO podjęte w maju 1978 r. i w grudniu 1979 r. wyraźnie intensyfikują tempo wzrostu wydatków zbrojeniowych. Jest to szczególnie zauważalne we wzroście wydatków przypadających na jednego mieszkańca. W porównaniu do 1975 roku wzrosły one w 1979 roku w Danii z 185 do 303 dolarów, w Wielkiej Brytanii - z 198 do 314, w Holandii - z 218 do 359, a w Norwegii - z 232 do 356 dolarów.

Struktura wydatków wojskowych państw Europy Północnej, podobnie jak całego paktu, ulega zmianie; w szybszym tempie wzrastają nakłady na zakup uzbrojenia /inwestycje/ niż na utrzymanie wojsk. Nakłady finansowe na inwestycje wojskowe są przeznaczane głównie na zakup sprzętu lotniczego, pancernego, przeciwpancernych i przeciwlotniczych pocisków raketowych oraz okrętów, w tym przede wszystkim:

- samolotów myśliwsko-bombowych F-16 /Dania - 58, Holandia - 102, Norwegia - 72/ i Tornado /Wielka Brytania - 220 i RFN - 322/;

- przeciwlotniczych zmodernizowanych pocisków raketowych Hawk planowanych na miejsce dotychczas wykorzystywanych typów w tych samych ilościach /Dania, Holandia i Norwegia/;

- przeciwpancernych pocisków raketowych TOW /Dania - 40, Norwegia - 390, Holandia - 1000 i Wielka Brytania - 8400/;

- czołgów Leopard /Dania - 120, Norwegia - 78, Holandia - 445/;

- ciągnionych haubic 155 mm FH-70 /Wielka Brytania - 68 i RFN - 214/;

- okrętów podwodnych o napędzie atomowym typu Trafalgar /Wielka Brytania - 3/; fregat typu 122 /RFN - 12/ i typu

220
221

Kortenaer /Holandia - 12/; niszczycieli rakietowych typu 42 /Wielka Brytania - 14/; kutrów rakietowych typu Hauk /Norwegia - 14/.

Jakościowy rozwój techniki bojowej sił zbrojnych NATO, w tym i państw północnej flanki, opiera się głównie na osiągnięciach w dziedzinie elektroniki, która decyduje o niemal wszystkich ważniejszych parametrach uzbrojenia i sprzętu: o celności i zasięgu broni, zdolności manewrowej, swobodzie działania w różnych warunkach, zdolności przenikania, maskowania, wykrywania zamiarów, sile ataku i odporności obrony, zaskoczeniu, jak i jego przeciwdziałaniu. W uzbrojeniu lat osiemdziesiątych coraz szersze zastosowanie znajduje elektronika kwantowa, poza samonaprowadzającymi urządzeniami laserowymi w bombach lotniczych - również w pociskach przeciwpancernych, przeciwlotniczych oraz klasycznej artylerii. Zwiększa to prawdopodobieństwo trafienia celu pierwszym pociskiem i podnosi efektywność uzbrojenia na współczesnym polu walki.

Ta zasadnicza ewolucja arsenału techniki bojowej doprowadziła już i prowadzi nadal do znacznego zwiększenia możliwości bojowych wojsk, do uniezależnienia ich od trudnych warunków terenowych i klimatycznych charakterystycznych dla tego obszaru. Nie zadowala to jednak ani kierownictwa paktu, ani kół wojskowych państw północnej flanki i, chociaż rządy tych państw nie kwapią się do dalszego zwiększania nakładów finansowych na zbrojenia, opracowywane są coraz to nowe programy rozbudowy potencjału militarnego mające doprowadzić do dalszego wzrostu możliwości bojowych sił zbrojnych państw PłnE TDW.

Stąd też, tak ważną pozycję nakładów inwestycyjnych stanowią wydatki na prace naukowo-badawcze i konstrukcyjno-doświadczalne.

W roku budżetowym 1979/1980 wydatki na finansowanie badań w europejskich państwach NATO wynoszą średnio 7,5 % budżetów wojskowych. Podstawowe środki z tej pozycji /około 63 %/ są wykorzystywane na badania w dziedzinie sprzętu lotniczego, rakietowego i elektronicznego.

Znaczącą pozycję w budżetach wojskowych stanowią sumy przewidziane na rozbudowę i utrzymanie infrastruktury wojskowej, zarówno narodowej jak i natowskiej. Z ogólnej sumy 5,1 mld dolarów przewidzianej na ten cel, znaczna część przypada na finansowanie budowy nowych obiektów wojskowych położonych na północnym skrzydle, zwłaszcza na terytoriach Danii i Norwegii.

Zgodnie z długoterminowym planem rozwoju infrastruktury oraz zawartymi w ostatnich latach umowami dwustronnymi na terytoriach Danii i Norwegii kontynuowana jest rozbudowa lotnisk, dróg, nadbrzeży w portach, stacji rozpoznania radioelektronicznego, składów i magazynów różnego przeznaczenia.

Towarzysze!

Przedstawiona analiza sił zbrojnych NATO na północnym skrzydle i charakterystyka przedsięwzięć podejmowanych przez władze NATO, zmierzających do militarnego wzmocnienia tego obszaru nasuwają określone spostrzeżenia:

1/ Siły zbrojne NATO na PłnE TDW nie są tak słabe jak próbują to sugerować władze paktu. Niezbyt liczne w czasie pokoju siły lądowe Danii i Norwegii są dobrze przystosowane do mobilizacyjnego rozwinięcia, a infrastruktura wojskowa tych państw - do przyjęcia przygotowanych kontyngentów wojsk wydzielonych przez państwa sojusznice. Stosunkowo najsilniejszym komponentem potencjału militarnego na północy są siły morskie, prowadzące aktywną

222
233

działalność militarną również i w czasie pokoju w strefach operacyjnych Cieśnin Bałtyckich, Bałtyku Zachodniego i akwenach przylegających do północnej Norwegii;

2/ Jakościowo-ilościowy rozwój sił zbrojnych na północnym skrzydle, stymulowany przez kierownictwo paktu szczególnie od waszyngtońskiej sesji w maju 1978 r., jest realizowany z dużym udziałem Stanów Zjednoczonych, Republiki Federalnej Niemiec i Wielkiej Brytanii. Dania i Norwegia, ulegając naciskom wojskowego kierownictwa NATO, realizują programy modernizacji swoich sił zbrojnych, jednak czynią to w tempie wolniejszym niż główne państwa paktu;

3/ W rezultacie realizacji długoterminowego programu zbrojeń NATO, osiągnięto zauważalny wzrost zdolności bojowej wojsk stacjonujących na PłnE TDW i wojsk przewidzianych do przerzutu w ten rejon. Do ważniejszych osiągnięć w tym zakresie można zaliczyć:

- skrócenie z kilkunastu do kilku dni czasu osiągnięcia gotowości bojowej przez wojska regularne, rezerwy i obrony terytorialnej, których użycie jest przewidziane wspólnie z siłami wzmocnienia;

- przygotowanie warunków do szybkiego i sprawnego przyjmowania wojsk spoza PłnE TDW oraz do osiągnięcia przez nie gotowości do działań bojowych, w wyniku przystosowania do wymogów natowskich przez Norwęgę i Danię morskich i lotniczych cywilnych urządzeń wyładowczych oraz baz wojskowych;

- zacieśnienie współdziałania oddziałów mobilizowanych z wojskami regularnymi stacjonującymi na PłnE TDW i przerzucanymi z innych kontynentów;

223
204

- zwiększenie manewrowości oddziałów przeznaczonych do działań w trudnych warunkach terenowych zwłaszcza północnej Norwegii;

- usprawnienie łączności kierowania i dowodzenia, ułatwiająca konsultacje między rządami i dowodzenie wojskami na szczeblu operacyjnym i taktycznym;

- zwiększenie możliwości wojsk w zakresie zwalczania czołgów, środków napadu powietrznego i okrętów oraz zwiększenie samodzielności w dziedzinie obrony przed skutkami użycia broni jądrowej, chemicznej i bakteriologicznej;

- zwiększenie możliwości bojowych sił morskich i operatywności dowodzenia nimi w wyniku wprowadzenia do linii nowych okrętów, modernizowania uzbrojenia rakietowego ZOP i osłony przeciwlotniczej oraz wyposażania okrętów i instalacji naziemnych w urządzenia radioelektroniczne;

- podniesienie operatywności działania sił powietrznych przez korelowanie planowania operacyjnego z sąsiednimi dowództwami i wymianę parku samolotowego Danii, Norwegii, Holandii i Wielkiej Brytanii;

4/ Rola i strategiczne znaczenie północnego skrzydła NATO systematycznie wzrastają, mimo że kierownictwo wojskowe paktu nie przewiduje prowadzenia tam operacji o dużym rozmachu. Obszar ten stwarza dogodne warunki operacyjnego działania sił morskich włącznie z zespołami rakietowych okrętów podwodnych i lotniskowców uderzeniowych; umożliwia komunikację przez Atlantyk, przerzuty odwołów strategicznych i materiałów wojennych, a ponadto wschodnia część tego obszaru stanowi dogodną bazę wypadową i zaopatrzeniową dla zgrupowań sił morskich i powietrznych przewidzianych do wykonania uderzeń na północne obszary państw socjalistycznych;

224
225

5/ Zmiany stymulowane na północnym skrzydle wykazują tendencje do integrowania wysiłków państw leżących w granicach PłnE TDW z państwami spoza tego obszaru. Dalsze wzmacnianie północnego skrzydła będzie realizowane przy wzrastającym udziale RFN. Dogodne warunki stwarza w tym zakresie zniesienie obowiązujących ograniczeń w budowie okrętów. Wykorzystując to złagodzenie, Federalna Rada Bezpieczeństwa już w czerwcu podjęła decyzję, o rozszerzeniu strefy operacyjnego działania sił morskich RFN na północ od 61 stopnia szerokości geograficznej i na zachód od kanału La Manche.

x x
 x

Przedstawione główne przedsięwzięcia władz NATO zmierzające do rozbudowy potencjału militarnego na północy Europy wskazują na nieustanne dążenie paktu do uzyskania w tym obszarze przewagi militarnej; wymagają zatem od naszych służb systematycznego śledzenia i wnikliwej oceny sytuacji polityczno-wojskowej oraz procesu zmian w siłach zbrojnych paktu.

STAN SIŁ ZBROJNYCH NATO NA PŁNIE TDW W CZASIE POKOJU PO MOBILIZACJI I PO WZMOCNIENIU

	Żołnierzy sił lądowych (tys.)	Brygad	Samolotów	Okrętów
RFN (Szlezwik - Holsztyn)	 22 80	 3 9	 156 212	 105 150
Dania	 22 140	 6 6	 96 116	 74 88
Norwegia	 22 130	 1 12	 87 92	 91 122
Wzmocnienie	 100	 10	 250	 90
RAZEM	 66 450	 10 37	 339 684	 270 450

22 w czasie pokoju

80 po mobilizacji (wzmocnienie)

PODSTAWOWE UZBROJENIE SIŁ ZBROJNYCH NATO NA PłnE TDW

	RFN (Szlezwik Holsztyn)	DANIA	NORWEGIA	Wzmoc- nienie	RAZEM
Taktyczne środki przenoszenia BJ 	30 22	32 24	4 4	24 24	90 70
Środki plot 	124 118	444 132	486 —	76 76	1130 250
Artyleria i moździerze 	266 66	1120 —	1040 —	360 360	2786 426
Środki ppanc 	385 200	942 66	772 —	430 350	2530 616
Czołgi 	377 377	370 —	200 —	187 187	1134 564

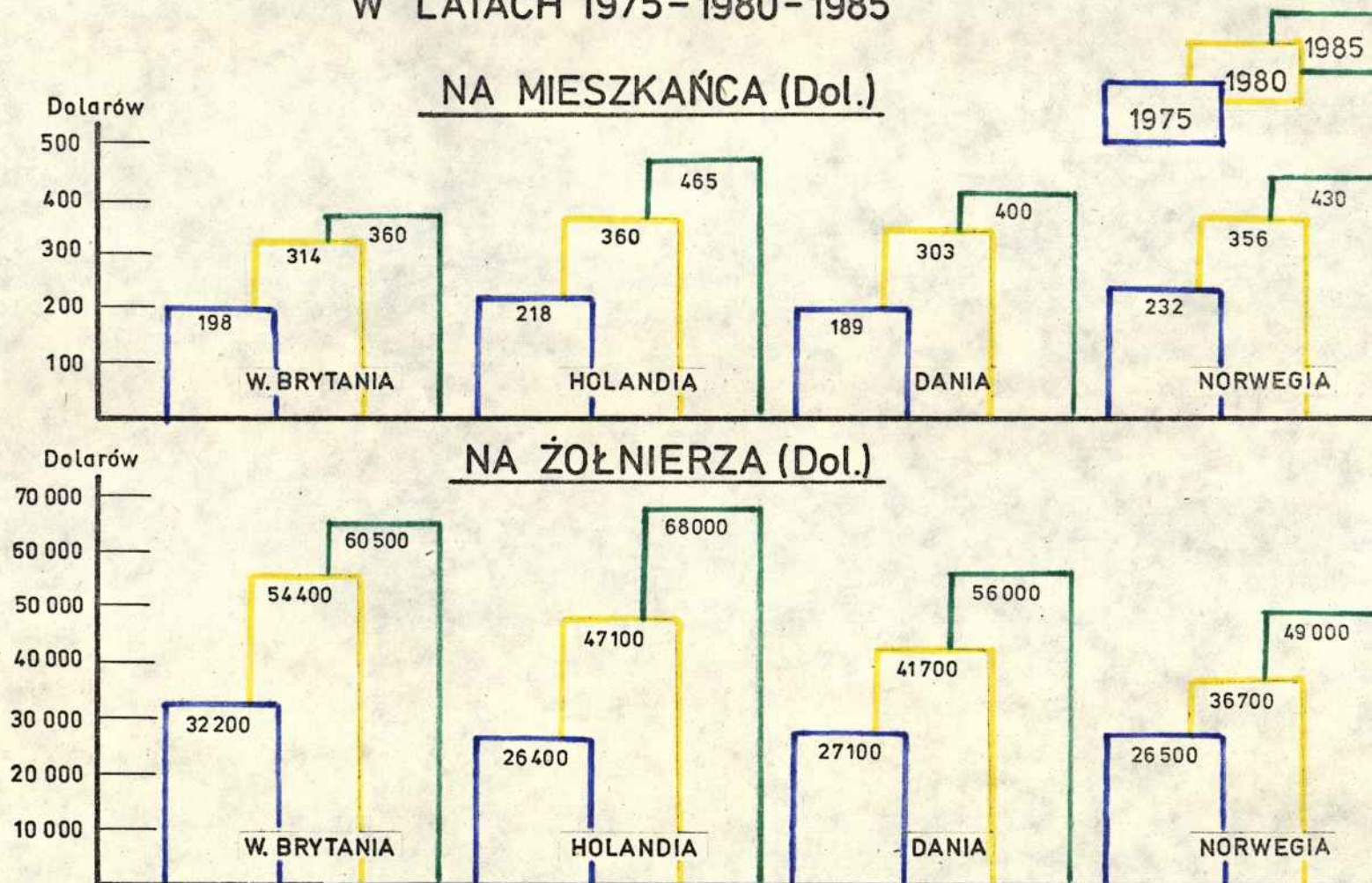
22 środki nowych generacji (uzbrojenie lat siedemdziesiątych)

WYDATKI ZBROJENIOWE

WIELKIEJ BRYTANII, HOLANDII, DANII I NORWEGII

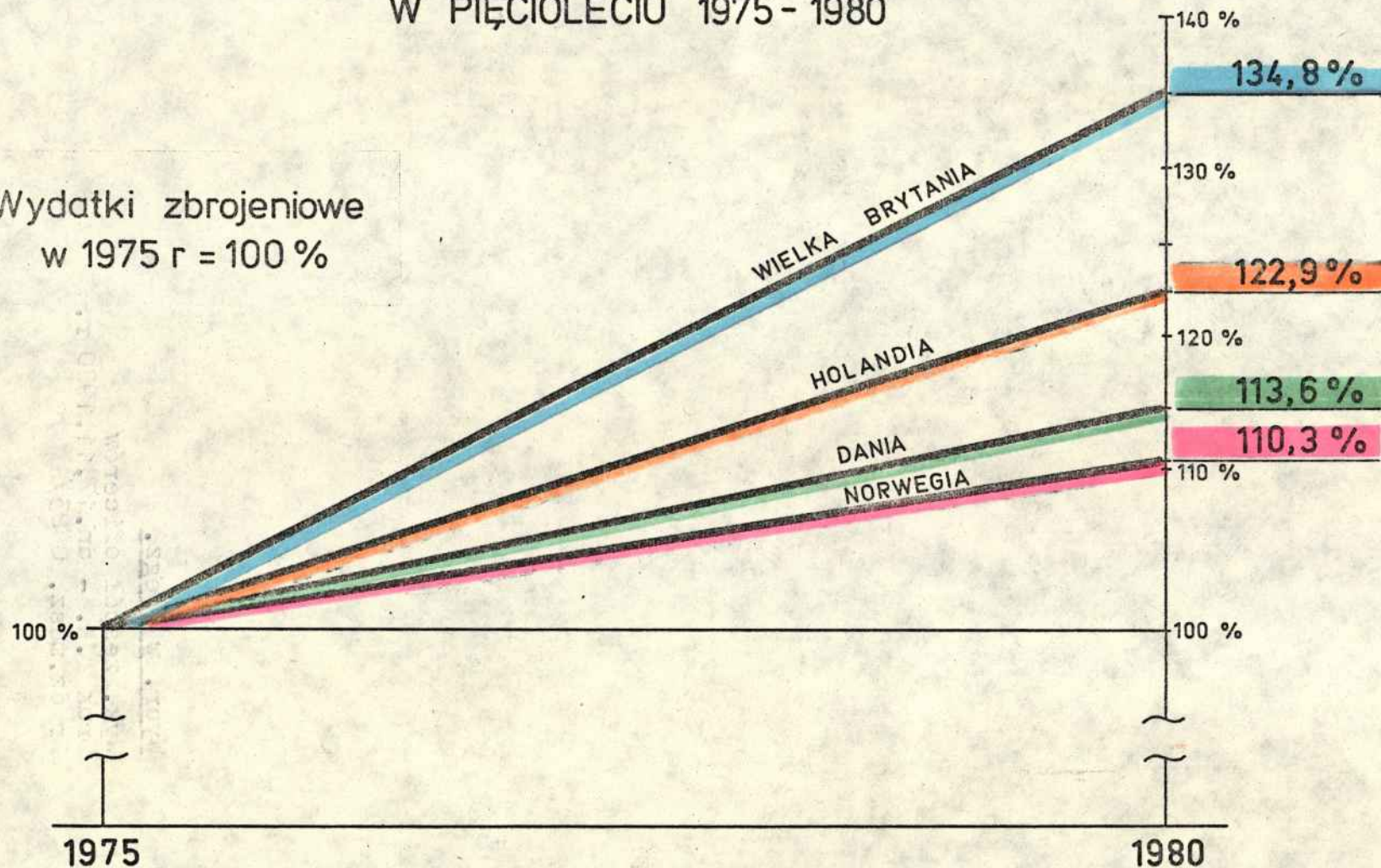
W PRZELICZENIU NA MIESZKAŃCA I ŻOŁNIERZA

W LATACH 1975-1980-1985

DYNAMIKA WZROSTU WYDATKÓW ZBROJENIOWYCH WIELKIEJ BRYTANII, HOLANDII, DANII I NORWEGII W PIĘCIOLECIU 1975 - 1980

Wydatki zbrojeniowe
w 1975 r = 100 %

Wydr. w 1 egz.

Wyk. zespół oficerów

Druk T.K. - dn. 17.11.1980 r.

Nr dz.masz. 0483/R **T**